

VALLANKUMOUSARMEIJA JA VALLANKUMOUSHALLITUS

Kapina Odessassa ja panssarilaiva „Potjomkinin” siirtyminen vallankumouksen puolelle merkitsivät uutta ja suurta askelta eteenpäin itsevaltiustavastaisen vallankumousliikkeen kehityksessä. Tapahtumat ovat todistaneet hämmästyttävän nopeasti, että kehoitukset kapinaan ja väliaikaisen vallankumoushallituksen muodostamiseen,—kehoitukset, joilla proletariaatin tietoiset edustajat Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen III edustajakokouksen ominaisuudessa kääntyivät kansan puoleen, olivat oikea-aikaisia. Vallankumousliekin uusi leimahdus tekee ymmärrettäväksi näiden kehoitusten käytännöllisen merkityksen ja pakoittaa meidät määrittelemään täsmällisemmin vallankumoustaistelujain tehtävät nykyisenä ajankohtana Venäjällä.

Yleiskansallinen aseellinen kapina kypsyy ja meidän nähtemme muuttuu järjestyneemmäksi vaistovaraisen tapahtumainkulun vaikutuksesta. Ei ole kulunut kovinkaan kauan niistä ajoista, jolloin kansan itsevaltiustavastaisen taistelun ainoana ilmauksena olivat *vaistovaraiset kapinat*, s.o. tiedottomat, järjestämättömät, vaistovaraiset, toisinaan hillittömätkin levottomuudet. Mutta työväenliike edistyksekkimmän luokan, proletariaatin, liikkeenä on nopeasti jättänyt taakseen tuon alkuvaiheen. Sosialidemokratian tietoinen propaganda ja agitaatio ovat tehneet tehtävänsä. Järjestynyt lakkotaistelu ja *poliittiset mielenosoitukset* itsevaltiutta vastaan ovat tulleet vaistovaraisten kapinain tilalle. Raa'at sotilaalliset rankaisutoimenpiteet ovat muutamien vuosien kuluessa „kasvattaneet” proletariaattia ja kaupunkirahvasta, valmentaneet sitä vallankumoustaistelun korkeimpia muotoja varten. Rikollinen ja häpeällinen sota, johon itsevaltiustavastaisuus söksi kansan, on täyttänyt kansan kärsivällisyyden maljan

kukkuroilleen. Joukot ovat alkanet tehdä aseellisia vastarintayrityksiä tsaarin sotaväkeä vastaan. Kansa on alkanut käydä todellisia *katutaisteluja* sotaväkeä vastaan, *taistella barrikadeilla*. Kaukasia, Lodz, Odessa, Liepaja ovat antaneet meille aivan viime aikoina näytteitä proletaarisesta sankaruudesta ja kansan innostuksesta. Taistelu on kasvaessaan muuttunut kapinaksi. Vapauden pyövelien häpeällinen osa, poliisin käskyläisten osa ei ole voinut olla vähitellen avaamatta itse tsaarin armeijankin silmiä. Armeija on alkanut horjua. Ensin erinäisiä käskyjen täyttämättä jättämistapauksia, varaväen tyytymättömyydenilmauksia, upseerien vastalauseita, agitaatiotyötä sotilaiden keskuudessa, eri komppanioiden tai rykmenttien kieltäytymisiä ampumasta veljiään — työläisiä. Sitten — *osa armeijasta siirtyy kapinan puolelle*.

Viimeisten Odessan tapahtumien valtava merkitys on juuri siinä, että siellä tsarismien sotavoimain suuri joukko-osasto — kokonainen panssarilaiva — ensi kerran siirtyi avoimesti vallankumouksen puolelle. Hallitus on tehnyt hurjia ponnistuksia ja turvautunut kaikkiin mahdollisiin juoniin salatakseen kansalta tuon tapahtuman, tukahduttakseen matruusien kapinan heti alkuunsa. Mutta mikään ei ole auttanut. Vallankumouksellista panssarilaiva „Potjomkinia” vastaan lähetetyt sota-alukset *ovat kieltäytyneet taistelemasta* tovereitaan vastaan. Levittämällä koko Euroopassa tiedoituksia „Potjomkinin” antautumisesta, tsaarin antamasta vallankumouksellisen panssarilaivan upottamista koskevasta käskystä, itsevaltiudellinen hallitus on vain häväissyt lopullisesti itsensä koko maailman edessä. Eskaaderi on palannut Sevastopoliin, hallitus kiiruhtaa laskemaan matruusit hajalle, aseistariisumaan sota-alukset; liikkuu huhuja Mustan meren laivaston upseerien joukkoeroamisista; antautuneella „Georgi Pobedonosets” panssarilaivalla on taas puhjennut levottomuuksia. Matruusit kapinoivat myös Liepajassa ja Kronstadtissa; yhä useammin tapahtuu yhteenottoja sotaväen kanssa; matruusit ja työläiset taistelevat barrikadeilla (Liepajassa) sotilaita vastaan. Ulkomaan lehdistössä tiedoitetaan levottomuuksista monilla muilla sota-aluksilla („Minin”, „Aleksandr Vtoroi” y.m.). Tsaarihallitus on jäänyt *ilman laivastoa*. Enin, mitä sen on toistaiseksi onnistunut aikaansaada, on se, että laivasto on estetty siirtymästä aktiivisesti vallankumouksen puolelle.

Mutta panssarilaiva „Potjomkin” on jäänyt vallankumouksen alueeksi, jota ei ole voitettu, ja olkoonpa sen kohtalo mikä hyvänsä, niin näemme tässä kieltämättömän ja erittäin merkittävän tosiasian: *vallankumousarmeijan rungon* muodostamisyhteyden.

Mitkään rankaisutoimenpiteet, mitkään vallankumouksesta saadut osittaiset voitot eivät voi tehdä tyhjäksi tuon tapahtuman merkitystä. Ensimmäinen askel on otettu. Rubikon on ylitetty. Koko Venäjä ja koko maailma ovat nähneet armeijan siirtyvän vallankumouksen puolelle. Mustan meren laivaston tapahtumien jälkeen tehdään kieltämättömästi uusia, entistä tarmokkaampia vallankumousarmeijan muodostamisyhteyksiä. Meidän tehtävämme nyt on tukea kaikin voimin noita yrityksiä, selittää mitä laajimmille proletariaatin ja talonpoikaiston joukoille vallankumousarmeijan yleiskansallinen merkitys vapautistelussa, auttaa tuon armeijan eri osastoja nostamaan yleiskansallisen *vapaudentlipun*, mikä kykenee vetämään puoleensa joukot ja yhdistämään voimat, jotka nujertavat tsaarin itsevaltiuden.

Vaistovaraiset kapinat — mielenosoitukset — katutaistelut — vallankumousarmeijan joukko-osastot, — sellaisia ovat kansankapinan kehityksen vaiheet. Nyt olemme vihdoin päässeet viimeiseenkin vaiheeseen. Se ei tietenkään merkitse, että koko liike on jo täydellisesti tässä uudessa korkeammassa asteessa. Ei, liikkeessä on vielä paljon kehittymätöntä, Odessan tapahtumissa on vielä ilmeisiä entisen vaistovaraisten kapinan piirteitä. Mutta se merkitsee, että vuolaan luonnonvoimaisen virran etumaiset aallot ovat jo vyöryneet aivan itsevaltiuden „linnakkeen” kynnykselle. Se merkitsee, että itse kansanjoukkojen edistyneimpäin edustajain ratkaistavaksi ovat jo nousseet ei teoreettisten näkökohtien perustalla, vaan kasvavan liikkeen painostuksesta Venäjän kansan vihollista vastaan käytävän taistelun, lopullisen taistelun uudet, korkeimmat tehtävät. Itsevaltius on tehnyt *kaikkensa* tämän taistelun valmistelemiseksi. Se on vuosikausia sysännyt kansaa aseelliseen taisteluun sotaväkeä vastaan ja nyt se niittää sen, mitä on kylvänyt. Itse sotaväestä muodostuu vallankumousarmeijan osastoja.

Näiden osastojen tehtävänä on julistaa kapina, olla joukkojen *sotilasjohtona*, joka on kansalaissodassa yhtä tarpeellinen kuin kaikissa muissakin sodissa, luoda avoimen

yleiskansallisen taistelun tukikohtia, laajentaa kapina naapuripaikkakunnille, turvata — ensin vaikkapa vain pienessä osassa valtion aluetta — täydellinen poliittinen vapaus, aloittaa lahonneen itsevaltiudellisen järjestelmän vallankumouksellinen uudistaminen, kehittää täyteen laajuuteensa niiden alimpien kansankerrosten vallankumouksellinen luova työ, joiden osallistuminen tähän luovaan työhön on vähäistä rauhan aikana, mutta jotka astuvat etualalle vallankumouskausina. Vain sillä ehdolla, että vallankumousarmeijan osastot ovat tulleet käsittämään nämä uudet tehtävät ja asettaneet ne rohkeasti ja laajassa mitassa, ne voivat saada täydellisen voiton ja olla *vallankumoushallituksen* tukena. Ja vallankumoushallitus on kansankapinan tässä vaiheessa yhtä ehdottoman välttämätön kuin vallankumousarmeijakin. Vallankumousarmeijaa tarvitaan sodan käyntiä varten ja kansanjoukkojen sotilaallista johtamista varten itsevaltiuden sotilaallisen voiman jätteitä vastaan. Vallankumousarmeija on tarpeellinen siksi, että suuret historialliset kysymykset voidaan ratkaista vain *voimalla*, ja *voiman organisaationa* nykyisessä taistelussa on sotilaallinen organisaatio. Ja paitsi itsevaltiuden sotilaallisen voiman jätteitä sotilasvoimaa on naapurivaltioilla, joilta Venäjän luhistuva hallitus rukoilee jo apua, mistä kerromme alempana*.

Vallankumoushallitus on tarpeellinen kansanjoukkojen poliittista johtamista varten,— ensin alueen siinä osassa, jonka vallankumousarmeija on jo vallannut tsarismilta, ja sitten myös koko valtiossa. Vallankumoushallitus on tarpeellinen sitä varten, että voitaisiin viipymättä ryhtyä suorittamaan poliittisia uudistuksia, joiden vuoksi vallankumous tapahtuu, se on tarpeellinen kansan vallankumouksellisen itsehallinnon järjestämiseksi, todella yleiskansallisen ja todella perustavan kokouksen koollekutsumiseksi, niiden „vapauksien” toteuttamiseksi, joita ilman kansan tahdon oikea ilmaiseminen on mahdotonta. Vallankumoushallitus on tarpeellinen sen kapinaannousseen kansanosan poliittista yhteenliittämistä varten, joka on todella ja lopullisesti katkaissut välinsä itsevaltiuden kanssa, ja sen poliittista järjestämistä varten. Tämä järjestyminen voi tietenkin olla vain väliaikaista, yhtä väliaikaista kuin vallankumoushallituskin,

* Ks. tätä osaa, ss. 565—569. *Toim.*

joka ottaa vallan käsiinsä kansan nimessä turvatakseen kansan tahdon täyttämisen ja toimiakseen kansan avulla. Mutta tuo järjestäminen on aloitettava *viipymättä*, kiinteässä yhteydessä kapinan jokaiseen menestykselliseen askeleeseen, sillä poliittista yhteenliittämistä ja poliittista johtamista ei voida keskeyttää hetkeksikään. Sitä varten, että kansa saisi täydellisen voiton tsarismista, tuo kapinaannousseen kansan poliittisen johtamisen viipymätön toteuttaminen on yhtä tärkeää kuin sen voimien sotilaallinen johtaminen.

Sitä, millainen tulee olemaan itsevaltiuden kannattajien ja kansanjoukkojen välisen taistelun lopputulos, ei voi epäillä yksikään ihminen, jolla on jäljellä edes hitunenkaan ajattelukykyä. Mutta meidän ei pidä sulkea silmiämme siltä tosiseikalta, että vakava taistelu on vasta alussa, että edessämme on vielä suuria koettelemuksia. Sekä vallankumousarmeija että vallankumoushallitus ovat niin korkeatyyppisiä „elimiä” ja vaativat niin monimutkaisia laitoksia, niin kehittyntä kansalaistietoisuutta, että olisi virheellistä odottaa näiden tehtävien suoraviivaista, viipymätöntä ja oikeata ratkaisemista heti kerralla. Ei, me emme odota sitä, me osaamme antaa arvon sille sitkeälle ja pitkäaikaiselle poliittiselle kasvatustyölle, joka usein on näkymätöntä ja jota sosialidemokratia on aina tehnyt ja tulee aina tekemään. Mutta meidän ei saa sallia myöskään epäluottamusta kansan voimiin, mikä nykyhetkellä on vieläkin vaarallisempaa, meidän tulee muistaa, kuinka äärettömän suuri valistava ja organisoiva voima on vallankumouksella, kun historialliset suurtapahtumat väkisinikin vetävät pieneläjiä ulos heidän karhunpesistään, ullakoilta ja kellareista ja pakoittavat heidät muuttamaan *kansalaisiksi*. Joskus kansalaisia kasvattavat nopeammin ja täydellisemmin vallankumouskuukaudet kuin poliittisen seisauksen vuosikymmenet. Vallankumouksellisen luokan tietoisien johtajien tehtävänä on kulkea aina luokan johdossa tällaisen kasvatustyön alalla, selittää uusien tehtävien merkitystä ja kutsua eteenpäin kohti suurta lopullista päämääräämme. Epäonnistumiset, joita tulemme kiertämättä kohtaamaan tehdessämme uusia yrityksiä vallankumousarmeijan muodostamiseksi ja väliaikaisen vallankumoushallituksen pystyttämiseksi, ovat omiaan vain opettamaan meitä ratkaisemaan *käytännössä* noita tehtäviä, ne ovat omiaan vain vetämään mukaan

niiden ratkaisuun uusia ja vereksiä kansan voimia, jotka nykyään ovat käyttämättöminä.

Ottakaa sotilasoppi. Yksikään sosialidemokraatti, joka on vähänkään selvillä historiasta ja on ottanut oppia tämän alan suurelta asiantuntijalta Engelsiltä, ei ole milloinkaan epäillyt sotilaallisten tietojen äärettömän suurta merkitystä, sotatekniikan ja sotilaallisen organisaation ääretöntä tärkeyttä välikappaleina, joita kansanjoukot ja kansanluokat käyttävät hyväkseen suurten historiallisten yhteenottojen ratkaisemiseksi. Sosialidemokratia ei ole koskaan alentunut leikkimään sotilaallisia salaliittoja, se ei ole koskaan asettanut sotilaallisia kysymyksiä ensi sijalle niin kauan, kun ei ole ollut olemassa alkaneen kansalaissodan olosuhteita *. Mutta nyt kaikki sosialidemokraatit ovat asettaneet sotilaalliset kysymykset, ellei ensi sijalle, niin ainakin yhdelle ensimmäisistä sijoista, he ovat asettaneet päiväjärjestykseen niiden tutkimisen ja kansanjoukkojen tutustuttamisen niihin. Vallankumousarmeijan on sovellettava käytännössä sotilaallisia tietoja ja sotilaallisia keinoja Venäjän kansan koko tulevan kohtalon ratkaisemiseksi, ensimmäisen, päivänpoltavimman kysymyksen, vapauskysymyksen ratkaisemiseksi.

Socialidemokratia ei ole koskaan tarkastellut eikä tarkastele sotaa sentimentaaliselta kannalta. Tuomitessaan päätäväisesti sodat ihmiskunnan riitakysymysten julmina ratkaisukeinoina sosialidemokratia tietää, että sodat ovat kiertämättömiä niin kauan, kun yhteiskunta on jakaantunut luokkiin, niin kauan, kun on olemassa ihmisen harjoittama toisen ihmisen riisto. Ja tuota riistoa me emme voi hävittää ilman sotaa, jonka aina ja kaikkialla aloittavat itse riistävät, hallitsevat ja sortavat luokat. Sodan ja sodan välillä on ero. On olemassa sota — seikkailusota, joka tyydyttää hallitsijasuvun intressejä, rosvoavan koplan ruokahalua ja kapitalistisen saalistamisen urhojen tarkoitusperiä. On olemassa sota — ja se on ainoa *laillinen* sota kapitalistisessa yhteiskunnassa — kansan sortajia ja orjuuttajia vastaan. Vain utopistit ja poroporvarit voivat periaatteellisesti tuomita sellaisen sodan. Vain porvarilliset vapauden petturit voivat nykyään Venäjällä pysytellä syrjässä tästä sodasta, sodasta, jota käydään kansan vapauden puolesta.

* Vrt. Leninin „Venäjän sosialidemokraattien tehtävät“, s. 23, tsarismia vastaan tehtävän ratkaisevan rynnäkönn menetelmiä koskevan kysymyksen ennenaikaisuudesta (v. 1897). (Ks. Teokset, 2. osa, ss. 318—319. *Toim.*)

Proletariaatti on Venäjällä aloittanut tämän suuren vapautussodan ja kykenee käymään sitä edelleen muodostaen itse vallankumousarmeijan osastoja, lujittaen puolellemme siirtyneiden sotilaiden ja matruusien osastoja, vetäen mukaan talonpoikia, kasvattaen uusissa, kansalaissodan tulessa muovautuvissa ja karastuvissa Venäjän *kansalaisissa* koko ihmiskunnan vapauden ja onnen puolesta taistelevien soturien sankaruutta ja intoa.

Vallankumoushallituksen perustamistehtävä on yhtä uusi, yhtä vaikea ja monimutkainen kuin vallankumouksen voimien sotilaallisen järjestämisen tehtäväkin. Mutta kansa voi ratkaista tämänkin tehtävän ja sen pitää se ratkaista. Ja tässä asiassa jokaisen erinäisen epäonnistumisen seurauksena on oleva menetelmien ja keinojen parantuminen, tuloksien lujittuminen ja laajeneminen. Venäjän SDTP:n kolmas edustajakokous määritteli päätöslauselmassaan uuden tehtävän yleiset ratkaisemisehdot,— on jo aika ryhtyä käsittelemään ja valmistelemaan sen toteuttamisen käytännöllisiä ehtoja. Puolueellamme on minimiohjelma, niiden uudistusten täydellinen ohjelma, jotka ovat täysin ja viipymättä toteutettavissa demokraattisen (s.o. porvarillisen) kumouksen puitteissa ja jotka ovat proletariaatille tarpeellisia taistelun jatkamiseksi edelleen sosialistisen kumouksen puolesta. Mutta tässä ohjelmassa on sekä perusvaatimukset että osavaatimukset, jotka johtuvat perusvaatimuksista tai ovat itsestään selviä. Joka kerta, kun tehdään väliaikaisen vallankumoushallituksen muodostamisyritys, on tärkeätä asettaa etualalle nimenomaan perusvaatimukset, että voitaisiin näyttää koko kansalle, vieläpä kaikille sivistymättömimmillekin joukoille lyhyinä määritelmänä, terävässä ja selvässä muodossa tämän hallituksen tarkoitusperät, sen yleiskansalliset tehtävät.

Meidän nähdäksemme voidaan osoittaa *kuusi* sellaista peruskohtaa, joiden pitää olla jokaisen vallankumoushallituksen poliittisena lippuna ja lähimpänä ohjelmana, joiden on saatava kansan myötätunto tuon hallituksen puolelle ja joihin päivänpolttavimpina kysymyksinä kansan koko vallankumouksellisen tarmon pitää keskittyä.

Tässä nuo kuusi kohtaa: 1) yleiskansallinen perustava kokous, 2) kansan aseistaminen, 3) poliittinen vapaus, 4) täysi vapaus sorretuille ja vajaa-oikeuksisille kansoille, 5) 8-tuntinen työpäivä ja 6) vallankumoukselliset talonpoi-

kaiskomiteat. Tämä on tietenkin vain likimääräinen luettelo, nämä ovat vain *otsikoita*, merkiten koko joukkoa uudistuksia, jotka ovat tarpeellisia heti demokraattisen tasavallan saavuttamiseksi. Emme pyri tässä perinpohjaiseen täydellisyteen. Tahdomme vain selittää havainnollisesti ajatuksemme tiettyjen perustehtävien tärkeydestä. On välttämätöntä, että vallankumoushallitus pyrki nojautumaan alempiin kansankerrokseen, työväenluokan ja talonpoikaiston suuriin joukkoihin, — ilman sitä tuo hallitus ei voi pysyä pystyssä, ilman kansan vallankumouksellista omatoimisuutta se on nolla, huonompi kuin nolla. Tehtävänäemme on varoittaa kansaa suurellisten, mutta järjettömien lupausten (sellaisten kuin viipymätön „sosialisoiminen”, jota eivät ymmärrä nekään, jotka puhuvat siitä) aiheuttamaan seikkailuun viehättymisestä ja esittää samalla uudistuksia, jotka ovat kyseisellä hetkellä todella toteutettavissa ja todella välttämättömiä vallankumouksen asian varmentamiseksi. Vallankumoushallituksen on nostatettava „kansa” ja *järjestettävä* sen vallankumouksellinen aktiivisuus. Sorrettujen kansojen täydellinen vapaus, s.o. ei ainoastaan niiden kulttuurillisen, vaan myös poliittisen itsemääräämisoikeuden tunnustaminen, — työväenluokan suojelulle erittäin tarpeellisten toimenpiteiden turvaaminen (8-tuntinen työpäivä ensimmäisenä näiden toimenpiteiden joukossa) ja vihdoin sellaisten vakavien, talonpoikausjoukkojen hyväksi suoritettavien toimenpiteiden takaaminen, joissa ei oteta huomioon tilanherrojen pyyteitä, — sellaisia ovat mielestämme ne peruskohdat, joita jokaisen vallankumoushallituksen on erikoisesti korostettava. Emme puhu kolmesta ensimmäisestä kohdasta, jotka ovat liiankin selviä vaatiakseen selityksiä. Emme puhu uudistusten käytännöllisen toteuttamisen välttämättömyydestä edes pienellä, sanokaamme vaikkapa tsarismilta valloitetulla alueella, käytännöllinen toteuttaminen on tuhat kertaa tärkeämpää kuin kaikenlaiset manifestit ja tietysti myös tuhat kertaa vaikeampaa. Kiinnitämme huomiota vain siihen, että nyt heti ja viivyttelämättä on levitettävä kaikin keinoin oikeata käsitystä yleiskansallisista ja lähimmistä tehtävistämme. On osattava kääntyä kansan puoleen — tämän sanan todellisessa merkityksessä — ei yksistään vain yleisellä kehoituksella taisteluun (se riittää vallankumoushallituksen muodostamista edeltävällä kaudella), vaan suoranaisella kehoituksella ryhtyä

tärkeimpien demokraattisten uudistusten viipymättömään toteuttamiseen, niiden viipymättömään, itsenäiseen täytäntöönpanemiseen.

Vallankumousarmeija ja vallankumoushallitus ovat saman mitalin kaksi puolta. Ne ovat kaksi laitosta, jotka ovat yhtä tarpeellisia kapinan menestykselle ja sen tulosten varmistamiselle. Ne ovat kaksi tunnusta, jotka on välttämättä esitettävä ja selitettävä ainoina johdonmukaisina vallankumouksellisina tunnuksina. Meillä on nyt paljon ihmisiä, jotka nimittävät itseään demokraateiksi. Paljon on nimellisiä, mutta vähän valittuja. Paljon on „perustuslaillisdemokraattisen puolueen” suunsoittajia, mutta vähän on paljonpuhuttujen „yhteiskuntapiirien” ja muka demokraattisen zembstvon keskuudessa *todellisia* demokraatteja,— s.o. miehiä, jotka kannattavat vilpittömästi täydellistä kansan itsevaltiutta, jotka pystyvät taistelemaan elämästä ja kuolemasta kansan itsevaltiuden vihollisia vastaan, tsaarin itsevaltiuden puolustajia vastaan.

Työväenluokalla ei ole sitä pelkuruutta ja sitä kaksinaamaista puolinaisuutta, jotka ovat ominaisia porvaristolle luokkana. Työväenluokka voi ja sen pitää olla täysin johdonmukainen demokraatti. Pietarin, Riian, Liepajan, Varsovan, Lodzin, Odessan, Bakun ja hyvin monien muiden kaupunkien kaduilla vuodattamalla verellään työväenluokka on todistanut, että sillä on oikeus olla etujoukkona demokraattisessa vallankumouksessa. Sen täytyy olla tämän suuren tehtävän tasalla nykyiselläkin ratkaisevalla hetkellä. Proletariaatin tietoisten edustajien, VSDTP:n jäsenten, pitää — ollen unohtamatta hetkeksikään sosialistista päämääräänsä, luokka- ja puolueitsenäisyyttään — esittää koko kansalle edistykselliset demokraattiset tunnukset. Meille, proletariaatille, demokraattinen kumous on vasta ensimmäinen vaihe työn täydellistä kaikkinaisesta riistosta vapauttamista kohti, suurta sosialistista päämäärää kohti. Ja siksi meidän on sitä nopeammin läpäistävä tuo ensimmäinen vaihe, meidän on sitä päättäväisemmin suoriuduttava kansan vapauden vihollisista, meidän on sitä kuuluvammin propagoitava johdonmukaisen demokratian tunnuksia: vallankumousarmeija ja vallankumoushallitus.

„Proletari” № 7,
heinäkuun 10
(kesäkuun 27) pnä 1905

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstistä, joka on tarkistettu
käsikirjoituksen mukaan